

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

VI. De Appellationis Interpositione ac Receptione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

ſeu privilegio non gauderent, contra apertum textum *c. Antiqua cit.* cuius *pr.* Antiqua earum privilegia renovari, aſſeruntur. Panormit. *in c. cit. n. 9.* Tholoſan. *Syntag. Lib. 15. cap. 9. n. 6. cit.* Maranta *n. 371. & Scaccia q. 7. à n. 104.*

77. Quartò aliquando, omiſſis intermediis, recurri ad mediatos iudices poteſt vi Privilegii, *arg. c. Antiqua cit.* uti & vi conſuetudinis legitime præſcriptæ, ut *ex cit. c. Romana 3. pr. in 6. Verbis, De Jure,* cum Gloſſa *ibi, & in c. Dilecti cit. V. Per huiusmodi,* deſumunt *cit.* Panormit. *n. 9. & Maranta n. 374.* cum enim legitime præſcripta conſuetudo iurisdictionem tribuere poſſit non habenti, *c. Dilecti 4. de Arbitris & c. Cùm contingat 13. de Foro compet.* Barboſa *in pr. cit. n. 4.* multò magis iudicis eam habentis iurisdictionem valebit prorogare. Ita cum Gloſſa *in c. Romana cit. V. de Jure,* Panormit. *in c. Dilecti cit. n. 9. & Gonzalez n. 8.*

78. Quintò, ſi iudex proximus notoriè denegat juſticiam, vel rationabiliter ſuſpectus & recuſatus ſit: ſi excommunicatione aliavè cenſurâ ligatus, vel detentus ſit captivitate: ſi procul ſit abſens, vel in loco non tuto commoretur, eò omiſſo, ſuperior adiri poteſt, *cit.* Maranta *n. 375. & Scaccia à n. 43.* ubi alios huiusmodi caſus dabunt.

ARTICULUS VI.

De Appellationis Interpoſitione ac Recepti- one,

SUMMARIUM.

79. Appellatio coram iudice, ſi poteſt:
80. Secus coram aliis interponi poteſt,
81. A definitiva ſententia in continentia
xijâ voce:

82. Ex intervallo interponitur in ſcriptis.

83. Quò modò ab interlocutoria ſaltem ad l'apam, appellatur.

84. Appellatio à definitiva nullius;

85. Ab interlocutoria certa cauſa expreſſionem requirit;

86. Niſi vim habeat definitiva.

87. A definitiva ex quacunque cauſa,

88. Ab interlocutoria facta, ſolâ cauſâ expreſſâ juſtificatur,

89. Nonnullis caſibus exceptis.

90. Iudicis manus ligat interpoſita à definitiva:

91. Cui quoad appellationem equiparatur, qua vim habet definitiva.

92. Appellatio à definitiva recipi debet:

93. Niſi ſrivola ſit.

94. Huic etſi deferre non tenetur iudex,

95. Superior tamen de ea,

96. Et de interlocutoria ſrivollè factâ cognoviſcit:

97. Et cauſam aliquando remittit ad inferiorem:

98. Aliquando ipſe deſinit & exequitur.

99. De interlocutoria noviffimò jure aliud eſt conſtitutum.

100. Appellationi interpoſita renuntiat, conſentiente:

101. Non etiam contradicente parte adverſâ, poteſt.

Interponenda Appellatio eſt coram iudice, qui ſententiam tulit, ſi is in loco publico haberi queat, *arg. l. 1. §. 10. ff. Quando appell.* Qui, ſi non unus, ſed duo, vel plures de cauſa cognoverunt ac pronuntiârunt, coram omnibus ſimul congregatis: vel, ſi eorum copia ſimul haberi nequeat, ſeparatim coram ſingulis, vel majori eorum parte appellatio interponi poteſt, *Clement. Si à iudicibus 1.* Sicutiam hoc fieri non poſſit, coram

coram uno, vel iis, quorum copia habetur, appellari potest, adjectâ protestatione, Panormit. in *Clement. cit. Vivianus pr. & Pirrhing ad hanc Rubr. n. 85.*

80. Si ne unius quidem copia detur, aut sententiâ gravatus, quò minus coram ipso iudice compareat, iustò metu impediatur, protestatione super hoc interpositâ: vel, si metus etiam hanc excludat, absque ea coram viris probis & honestis, vel coram Notario & testibus provocare ad superiorem, *c. fin. vel hunc statim adire*, eique appellationem suam porrigere potest, *l. 1. §. 10. cit. & can. Biduum 29. §. Adeundi 2. q. 6. Panormit. in c. fin. cit. n. 3. ubi Barbosa à n. 18. & Laiman. n. 1.*

81. Non eodem autem modò à definitiva & ab interlocutoria iudicis sententiâ appellatur; ab illa enim, aliquando in continenti, aliquando ex intervallo, appellatio interponitur. In continenti, sive à iudice adhuc pro tribunali sedente, & antequam ad actus extraneos divertat, ea fieri potest vivâ voce & stante pede, ut loquuntur, proferendò verbum, *Appello*, vel *Provoco*, *l. Sed & apud 2. ff. l. Alitigantibus 14. junctâ Glossâ V. Illico, C. hic*, aut eis quoad sensum æquivalentia, v.g. *De Papa*, vel alterius superioris, *protectioni submitto, c. Ad audientiam 34. quod mox in Acta referri à Notario debet, c. Quoniam 11. de Probat. Maranta de Ord. Judic. p. 6. Tit. de Appell. n. 135. Scaccia de Appellat. q. 4. n. 18. & Pirrhing ad hanc*

82. *Rubric. n. 101.* Ex intervallo, sive, postquam iudex, à tribunali surgens ac recedens, ad extraneos actus divertit, non ampliùs provocatur vivâ voce, sed in scriptis, oblatò ei libellò appellatoriò, *l. A sententia 5. §. fin. ff. hic* Quis, adversus quem, à qua sententia, & ad quem provocetur, exprimente, *§. Ego, post can. Post appellationem, 2. q. 6. l. 1. §. fin. ff. hic* Speculat. *Tit. de Appellat. §. 6. pr. & cit. Maranta*

n. 130. Nisi causa sit Summaria & momenti levioris; in talibus enim vivâ voce, nullòque libellò oblatò, appellari, etiam ex intervallo, potest, *Auth. Nisi, C. de Sent. ex pericul. recis. Haunold. Tom. 5. de J. & J. Tract. 5. n. 361.*

83. Contrâ ab interlocutoria iudicis sententiâ, vel extrajudiciali ejus gravamine, sive in continenti sive ex intervallo, appellatio interponatur, facienda est in scriptis, ex constitutione Innocentii IV. relatâ *c. 1. pr. in 6. quæ*, etsi à nonnullis DD. de quacunque, etiam ad iudicem Papâ inferioriorem, v.g. ab Episcopo ad Archiepiscopum, interpositâ appellatione exaudiatur, apud Haunold. *cit. Tract. 5. n. 362.* ipsis accedentem; ne, si ea nimis facilis & expedita sit, lites facilè protrahantur: hæc tamen Constitutionis extensio non probatur Hostiensis apud Gloss. *in pr. cit. V. Ad nos, Dominico n. 15. Archidiacono in can. fin. 3. q. 5. n. 6. Viviano in pr. cit. & Pirrhing ad hanc Rubric. n. 109.* cum; quòd *pr. cit.* dispositio, quoad hunc articulum, correctoria sit Juris Civilis, appellationem apud Acta vivâ voce interpositam, *l. Sed & apud acta cit.* indistinctè admittentis, *Glossa in l. & V. Sed & apud cit.* ac proinde restringenda potius sit, quàm extendenda, *arg. l. Præcipimus 32. in fine, C. hic* tum verò; quòd in appellationibus ad sedem Apostolicam cautiùs agendum, & cavendum sit, ne facilè quid impetretur per subreptionem: quòd, si appellatio in scriptis fiat, faciliùs obtinetur.

84. Præter hanc aliæ quoque & notabiles differentię inter appellationes à sententiis, Definitivâ & Interlocutoriâ, intercedunt: Et primò quidem; quòd à definitiva, sive vivâ voce sive in scriptis provocetur, appellandi causâ in specie exprimi, non sit necesse: sed sufficiat, si provocans, sententiâ se gravatum generatim, ab eâque ad superiorem provocari, exponat, *D d d d 2 arg. l.*

D d d d 2

arg. l.

arg. l. Sed & apud cit. & c. 1. cit. V. lu, qua
 85. junciã Glossã V. Statuit, in 6. Ab interlocutoria autem interpositã appellationi, si gravaminis & appellandi iusta & rationabilis causa in specie non exprimat, tanquam irritã deferre iudex non teneatur, c. Ut debitus 59. & cit. pr. c. 1. in 6. Causã autem specificam expressionem in hac appellatione requirendi ratio fuit; ut debitus honor deferatur iudici *A quo*, præsumptionem pro se habenti: & appellandi licentiã refrenatã, litigantium laboribus ac sumptibus parcatur, Panormit. in c. Ut debitus cit. n. 1. Vivianus pr. cit. Maranta n. 154. & Gonzalez n. 14. eam huius discriminis rationem n. 18. reddens; quòd sententiam definitivam revocare iudex, à quo ea prolata est, non valeat, l. Iudex 55. ff. de Re iudic. & l. Post sententiam 9. C. de Sent. & Interlocut. revocare autem possit interlocutoriam, l. Quod iussit 14. ff. de Re iudic. c. Cum cessante 60. hãc Rubric. & c. Si à iudice 10. ibid. in 6. eãque ob causam specialis ratio fuerit, causã expressionem specificam in appellatione ab interlocutoria potius, quã à definitiva exigendi; cum gravaminis causã expressã iudex moveri ad revocationem interlocutionis: non etiam, ut maximè vellet, moveri ab ea valeat ad, Jure sibi non permissam, revocationem sententiã suã definitivã.

86. Excipienda tamen est Interlocutoria, habens vim sententiã definitivã; ab ea enim provocans ad specificam gravaminis causam exprimendam non adstringitur, Panormit. in c. Pervenit 28. n. 7. Sicut contrã ad eius expressionem adstringitur, qui appellat à sententia definitiva, à qua appellatio ordinariè Jure inhibita est; cum enim à tali sententia provocanti adverteretur præsumptio Juris, ei deferre iudex *A quo* non tenetur, nisi gravaminis & appellationis iusta causa, quã ea Juris præ-

sumptio elidatur, in specie exprimat, cit. Maranta n. 155. Laïman, in c. 1. cit. n. 2. cit. Gonzalez à n. 14. & Haunold, n. 364.

Secundò, appellatio à definitiva justificari potest non tantum ex certa, si quæ expressa fuit, sed quibuscumque, novis etiam causis & probationibus; ut Regulã instar sit, in secunda instantia allegari non allegata in prima, & in hac non probata probari posse, l. Scio 3. §. fm. hãc & l. Per banc 4. C. de Temp. appellat. du modo novæ probationes Jure non sint reprobata: cujusmodi foret productio novorum testium super iisdem, vel directè contrariis articulis; propter periculum subornationis: non etiam super articulis novis, dependentibus ab antiquis, ut Tit. 10. à n. 115. est explicatum. Ea autem, quæ interposita est ab interlocutoria, iustificari nequit ex novis & de novo probandis, sed solummodo ex causis, quæ in ipsa appellatione nominatim sunt expressæ, ut colligitur ex r. Causam 62. & aperte traditur Clement. Appellanti 3. pr. eãque ob causam, à iudice interloquente provocans ad superiorem, coram isto allegare & deducere nequit diverfam causam ab ea, quæ apud iudicem *A quo* fuit expressa, Glossa in Clement. cit. V. Dummodo, & ibi Panormit. n. 4. etiam si aliæ causæ notoriè faverent appellanti, cit. Glossa V. Alias quia notorium, licet relevet ab onere probandi, c. Tua 8. de Cobabit cler. & mul. non tamen relevat ab onere allegandi, cit. Maranta n. 154. & Barbosa in Clement. cit. n. 3. Ratio, cur huiusmodi appellationis justificatio ex novis causis non admittatur, est non solum; quòd, si in causa variari posset, ad litis prorogationem appellationes ab interlocutorius sæpe malitiosè interponerentur, & novarum causarum deductionibus protraherentur: sed etiam; quod non appelletur, nisi à gravamine, non

ne, non, quod post eam jam interpositam proponendum, sed, quod expressa causa illatum asseritur: & iudex ad quem de ea duntaxat causa, quæ per appellationis viam ad ipsum delata est, cognoscere valeat ac pronuntiare, Panormit. cit. n. 4. & Vivian. in Clement. cit. pr.

89 Sed hoc Regulare duntaxat, non perpetuum est; cum non solum novas probationes causæ expressæ in appellatione, probationem exigente: sed novam quoque causam deducere ab interlocutoria appellans valeat. Primò, si illa post istam interpositam primùm orta, aut cognita fuerit; cum, quod hanc, non allegarit, appellanti non valeat imputari. Secundo, si oblatas gravaminis alias causas iudex a quo noluit admittere. Tertiò, si gravamen per sententiam definitivam irreparabile sit: cujusmodi foret, si iudex diceret alicuius torturam, cit. Maranta à n. 165. ubi huiusmodi casus alios refert.

90 Tertiò, Appellatio à definitiva sententia ligat manus iudicis a quo, ut in causa procedere non possit, l. 1. §. 3. ff. Nihil in nov. appell. interp. §. 1. Appellatione 3. C. hic: non autem interposita ab interlocutoria: nisi ei iudex detulisset, aut damnum irreparabile asserret. c. Non solum 7. in 6. ut infra explicatius tradetur. Hoc loco.

91 Illud addendum est, appellationem ab interlocutoria, habente vim sententiæ definitivæ, quoad formam & effectum appellationis interponendæ & quoad alia etiam æquiparari ei, quæ interponitur à vera definitiva; cum, sicut hæc, sic etiam illa in continenti viva voce sine specifica gravaminis expressione fieri: & quando in ea certa causa expressa est, non ex ea duntaxat, sed ex novis etiam causis, ac probationibus iustificari queat, & nequeat revocari: ab eaque interposita iudicis ma-

nus liget; ut ad eam sententiam esse definitivam, & definitivæ vim habere, quodammodo paria sint, Glossa inc. fin. v. Inanes, de Elect. in 6. Zoelius in l. Quod iussit 14. ff. de Re iudic. n. 28. Gaill. Lib. 1. observat. 30. num. 5. & Vallens. ad hanc Rubric §. 9. n. 3.

Appellationem à sententia sua definitiva legitime interpositam admittere, eique deferre iudex, tam Ordinarius, quam Delegatus, debet; non solum propter reverentiam iudicis superioris: sed sui quoque contemplatione; cum, si ea, quam protulit, sententia à superiore confirmetur, rectè iudicantis reportet laudem: si reformetur, partis gravamine sublatò ipsius conscientia releveretur. Neque iniuriam sibi fieri exultimare debet eò, quod litigantes ad provocationis auxilium convolarint, l. Et in majoribus 20. C. de Appellat. cum iniustam etiã ideo potuerit ferre sententiam; quod, parte jus suum non bene deducente, de ipsius causæ meritis non latis fuerit informatus. Quod si temerè & sine iusta causa appellationem repudiaret, is, qui appellavit, nihilominus adire superiorem & coram eo appellationem, perinde ac si recepta esset, introducere potest: adversus ipsum autem iudicem triginta librarum auri, si Civilis: & si Criminalis causa sit, arbitraria poena constituta est Imperiali antiquò: Novissimò autem Jure damnum sustinet litis, & præterea decem libris mulctatur, Novell. 126. cap. 3. Jure Canonico, appellationi, saltem ad Papam interpositæ, non deferens, deponitur, can. Decreto, 2. q. 6. vel arbitrariâ poenâ in eum proceditur à superiore, ad quem est remittendus c. De Priore 12. hic, Specul. t. Tit. de Appellat. §. 9. n. 1. & Maranta de Ord. Judic. p. 6. de Appellat. n. 399.

Hæc tamen in re excipiendi sunt omnes casus, quibus appellatio Jure inhibita est: 93.

D d d d 3

bita est:

bita est; tali enim casu aliquo & generaliter quacunq; appellationem, frivole ac frustratorie interpositam, non admittens, eaque insuper habitâ in causa procedens, ulli pœnæ obnoxius non est; cùm tali appellationi deferre non teneatur, *c. Suggestum 15. hie & c. Cùm appellatio nibus 9. in 6. ne, quod ad defensionem & gravaminum remotionem injustè oppressis indultum est remedium, ad innocentiam & justitiam opprimendam convertatur, Maranta cit. n. 399.*

Quin ita temerè in appellationis vocem prorumpens, illâq; receptâ succumbens Jure Civili pœnâ arbitrariâ coërcetur: appellatione autem non receptâ, superiori tamen adiens, litèque coram eo instauratâ succumbens, præter causæ amissionem patitur famæ jacturam, *l. A Proconsulibus 19. C. hie: &* si temerè provocet ab executione, eamque suspendat, victus 50. librarum auri animadversione mulctatur, *l. Ab executione 5. in fine, C. Quorum appell. non recip.* Hic tamen pœnarum rigor à Curia recessit, & hodie fere observatur Jus Canonicum, quò ita temerè appellantes ad judicem *A quo remittuntur & condemnantur in expensis, arg. c. Ut debitus 59. & c. Cùm appellationibus cit. Speculat. cit. n. 1. & Haunold. Tom. 5. de J. & J. Tract. 5. num. 440.*

94. Quare judex *ad Quem*, cùm appellationi justam causam obstare, eamque contra Jus temerè interpositam, advertit, ei deferre non debet: neque ei, qui ita appellavit, petenti Apostolos alios dare, quàm Refutatorios, quibus frivolum appellationem non receptam, & Reverentiales seu Dimissorios Apostolos ex certa causa expressa denegatos, attestetur. Interea autem nihil innovabit, donec devolutionis articulus à superiore decisus, & bene malève judicatum, aut appellatum,

pronuntietur, *l. Sciendum 6. C. de Appell. recip.*

Devolutionis autem articulo discussò, si judicatum malè, & bene appellatum, superior pronuntiavit, de causâ, tanquam per Appellationis viam ad le legitime devoluta, meritis ipse cognoscet, eamque secundum ista terminabit per sententiam definitivam, *l. Eos 6. C. hie:* & hanc, si per appellationem denuo interpositam non suspendatur, mandabit executioni. Si verò appareat, judicatum bene, & malè appellatum, sententiam prius latam confirmabit, atque etiam ipse exequetur, juxta dicta *Tit. 27. n. 124.*

Sicut à definitiva, ita Jure Decretalium spectato, ante eam ab interlocutoria legitime interposita appellatio recipienda: & contra frivola, hoc est, nullâ expressâ, vel ex non justa, aut justa quidem, sed manifestè falsa causa facta, à judice *A quo* repudianda est. Quod si eam non admittam appellans prosequatur, superioris, ad quem est appellatum, partes erunt, cognoscere, an ea legitime aut frivole interposita sit: & si frivole interpositam repererit, appellante in expensis condemnato, causam remittere debet ad judicem priorem, *c. Cùm Ecclesia 38. & c. Ut debitus 59.* ut judicium, ubi captum est, ibi & finem accipiat, *l. Ubi 30. ff. de Jur. dicitur:* nisi iste appellationi à sua interlocutione frivole interposita detulisset, tali enim casu causam principalem ad priorem judicem remittere non tenetur: sed de ea cognoscere & definitive pronuntiare ipse potest, *c. Cùm Appellationibus 5. in 6.* etsi æquum sit, ut eam ad priorem remittat: & iste de ea remissa cognoscere valeat, ex vi prioris suæ, non solum ordinariæ, sed etiam delegatæ jurisdictionis; quòd judicis etiam delegati jurisdictionis, quantumvis per appellationem abdicata, quoad exercitium quodammodo relucite.

resuscitetur & revivifcat, Franc. *in c. cit.*
 §. *Si verò, num. 2.* Gaill. *Lib. 1. observat.*
 131. n. 3. & Pirrhing *ad hanc Rubric. n.*
 195. not. 5.

98. Si verò, rectè appellatum, & malè
 judicatum, appareat, locus non est remif-
 fioni caufæ principalis ad judicem prio-
 rem: fed superior, five Appellationis ju-
 dex de ea, tanquam ad fe devoluta cog-
 noscere ac pronuntiare debet, *l. Eos 6. &*
c. Ut debitus cit. in fine, ubi Gloffa V. Alio-
qui, Bartol. in l. Eos cit. n. 10. Gaill. *Ob-*
servat. cit. n. 2. & Barbofa *in c. Ut debi-*
tus cit. n. 7. ut aded, cum bene appella-
 tum est, superior five appellationis judex
 hòc casu de eo etiam articulo cognoscat,
 in quo appellatum non fuit. Ratio est;
 quòd cum ab interlocutoria non niſi pro-
 pter gravamen illatū appelletur, eum, qui
 ab ea rectè provocafſe judicatur, à judice
A quo indebitè gravatum appareat, nec ad
eum denuo remittendus fit, propter præ-
ſumptionem & periculum gravaminis,
inpoſterum inferendi, l. Eos cit. Haunold,
Tom. 5. de J. & J. Trañ. 5. n. 497.

99. Dixi, *Jure Decretalium;* quia moder-
 nò appellationes ab interlocutoriis,
 definitivæ vim non habentibus, & gra-
 vamen per definitivam ſententiam irre-
 parabile non inferentibus, interpoſitæ per
 quemcunque ſuperiorem Papà inferio-
 rem, recipi prohibentur à S. Synodo Tri-
 dent. *Seſſ. 24. cap. 20. de Reformat.*

100. Dubium hìc eſt, an appellans poſſe
 & appellationi renuntiare poſſit.
 Interponendæ renuntiare ab eo poſſe, pla-
 num eſt ex dictis *Tit. 27. n. 69.* adverſæ
 partis conſenſu idem ei circa jam interpo-
 ſitam permiſſum, vix eſt, qui ambigat; cum
 id argumentò à contrario ductò ex *c. In-*
terpoſita 70. §. Illi, indubitatè inferatur.

101. An interpoſitæ renuntiare, & ad in-
 ferioſiorem judicem redire valeat, adverſa-
 riò invitò & contradicente, controver-

ſum, eaque in re à Nonnullis receptum
 eſt diſcrimen inter ſententias; ut ab In-
 terlocutoria quidem, non etiam à Defini-
 tiva, & iſtius vim habente, interpoſitæ ap-
 pellationi valeat renuntiare. Sed fre-
 quentiori & ſaniori calculo alii, in adver-
 ſæ partis præjudicium renuntiare à neutra
 ſententia interpoſitæ appellationi poſſe,
 defendunt; quòd conſilium ſuum in al-
 terius præjudicium mutare nemo poſſit,
l. Nemo 75. ff. de R. J. quod appellationi
renuntiandò fieri liquet; cum enim hæc
interpoſita evadat communis litigantium
utrique, & jura ante non deducta allega-
re probarèque, & ſententiæ in favorem
ſuum reformationem petere, non ſolum
appellans, ſed & appellatus poſſit, l. ſin.
C. hic, §. l. Per hæc 4. C. de Temp. appell.
 hoc interpoſitæ appellationis comòdum
 intetvertere & adimere, invitâ & contra-
 dicente una parte, altera, non poteſt, Pa-
 normit. *in §. Illi cit. n. 4.* Gaill. *Lib. 1.*
observat. 122. n. 3. Scaccia *de Appellat.*
q. 17. limit. 2. n. 95. Hunnius *in Treutl.*
diſp. 33. q. 24. & Pirrhing *ad hanc Ru-*
bric. n. 191. Unde propoſita appellan-
 tis renuntiatio non impedit, quòminus
 adverſa pars, quæ ex appellatione ſperat,
 comòda conſequatur, & proſequatur.

ARTICULUS VII.

De Fatalibus Appella- tionis.

SUMMARIUM.

102. *Fatalia dicuntur tempora Appel-*
lationis;
 103. *Qua interponenda eſt intra decem-*
dium,
 104. *A die ſententiæ lata & nota,*
 105. *Vel quò gravamen timeri, aut in-*
ferri capit.

106. *Appel.*